

Izhaja vsak ponedeljek in četrtek popoldne.

Stane za celo leto 15 L., za pol leta 8 L., za četrt leta 4 L. Za inozemstvo celo leto 30 L.

Na naročila brez dopolne naročnine se ne moremo ozirati.

Odgovorni urednik: RICHARD OREL.

GORIŠKA STRAŽA

Štev. 8

V Gorici, v ponedeljek 28. januarja 1924.

Let. VII.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Oglasi se računajo po dogovoru in se plačajo v naprej.

List izdaja konsorcij GORIŠKE STRAŽE Tisk. Juch v Gorici via Morelli 16.

Uprava in uredn.: ulica Mameli 5. (prej Scuole).

Ne bodite dvorezni!

Zaradi neopravičenega postopanja oblasti nasproti našim izobraževalnim društvom je srd goriških Slovencev nepopisen. Društva na Vipavskem, ki so jim orožniki na podlagi povelja goriškega podprefekta prepovedali vsako društveno delovanje, so morala na zahtevo orožnikov podpisati sledeči zapisnik: »Obvezujemo se, da bomo mirovali z društvenim delovanjem, DOKLER NE BO POTRDILO POLITIČNO OBLASTVO NAŠIH DRUŠTVENIH PRAVIL.« Vsa društva pa, ki so zaprosila italijansko politično oblastvo za odobritev pravil so prejela sledeči odgovor: »Ustanovitev društva se ne dovoli, ker ne nudijo ustanovitelji dovoljno jamstva, da bodo delovali v mejah društvenih pravil.« Take odgovore so dobila od oblasti društva, ki so imela ŽE OD AVSTRIJSKEGA OBLASTVA POTRJEVA PRAVILA, kakor tudi društva, ki so se na novo ustanavljala. Teh odgovorov je do danes že nad 30.

Goriški Slovenci ne bomo nikdar trpeli, da nam bodo oblasti protipostavno vničevala temelje našega kulturnega življenja. Pravica in zakon je na strani goriških Slovencev — moč je pa na strani oblasti. Toda pred mečjo in nasilstvom se ustraši le neznačajnej in človek, ki se ne zna boriti za svoje pravice.

NAŠE STALIŠČE.

Mi smo mnenja, da je za društva v veljavi italijanski zakon o javni varnosti (legge sulla Pubblica Sicurezza) že od 15. dec. 1922. Ta zakon se uporablja nasproti vsem italijanskim društvom v Julijski Krajini. Opravičeno zahtevamo, da se mora ta zakon uporabljati tudi nasproti slovenskim izobraževalnim društvom.

Potrebno pa je, da se osrednja vlada v Rimu popolnoma jasno izjavi, ali v veljavi za naše pokrajino že avstrijski društveni zakon od 1867. leta, ali pa je v veljavi izključno italijanski zakon o javni varnosti. Osrednja vlada se je sicer enkrat že dovolj jasno izjavila, po administrativni Finzi — ki je javil, da je stopil avstrijski društveni zakon iz veljave. Toda podprefekti v Julijski Krajini se ne menijejo za zakon in ne upoštevajo odgovorov iz Rima. Oni delujejo po svoji glavi in zato živimo v največjem neredu in v pravni negotovosti. Zato je dolžnost osrednje vlade, da se drže podrejenim oblastvom, da se drže vsaj v isti pokrajini in v istem političnem okraju enega zakona nasproti Slovincem in Italijanom. Danes pa uporabljajo oblasti nasproti ital. društvom italijanski zakon, nasproti slovenskim društvom ITALIJSKI ZAKON in to kakor jim kaže, IZVANREDNI POLOŽAJ NAŠE NARODNE MANJSINE V ITALIJI.

Goriška in druge podprefektore so večkrat izjavile nasproti odposlancem naših društev, da se drže avstrijskega društvenega zakona. Prav! Mi nimamo nič proti temu, če uporabljate avstrijsko društveno

postavo, če ste se EDINO v ta avstrijski zakon tako zakljubili. dočim vam je vsak drug spomin in vsaka ostalina pokojne Avstrije drugače tako zoprna in neprijetna TODA V TEM SLUČAJU LAHKO ZAHTEVAMO OD VAS Z VSO PRAVNO LOGIKO, DA SE MORATE DRŽATI TEGA ZAKONA V CELOTI nasproti Slovincem in Italijanom.

Naša narodna manjšina se nahaja v naravnost čudnem in izvanrednem položaju. Delo narodnih manjšin v drugih državah obstoji v tem, da se borijo proti državnim zakonom in proti državnemu redu!?! V drugih državah morajo oblasti pozivljati narodne manjšine, da spoštujejo zakon in državni red, dočim mora NAŠA narodna manjšina trositi svoje energije v borbi, da oblastva jasno in določno proglašijo, kaj je prav za prav zakon!? in jih pozivljati, da se veljavnega zakona tudi sama drže.

ČRKA IN DUH AVSTRIJSKEGA DRUŠTVENEGA ZAKONA.

Člen 6. in 7. društvenega zakona od 1867 leta jasno določujeta:

Ako vložijo društvo pravila pri političnem oblastvu s prošnjo, da jih odobri, mora oblastvo društvu odgovoriti v roku štirih tednov. Če ne odgovori v tem roku, društvo pravno že obstoji. Če prošnjo odbi, mora navesti razloge.

Ni slov. izobraževalnega društva v Italiji, ki bi pravno ne obstajalo na podlagi avstr. društ. zakona. Toda skoro vsa naša društva so tudi italijansko politično oblastvo zaprosila za odobritev društvenih pravil. Mnogo jih ni prejelo odgovora, četudi so minuli od dneva vloge že meseci in cela leta.

ZATO OBSTOJAJO VSA TA DRUŠTVA NA PODLAGI AVSTRIJSKEGA DRUŠTV. ZAKONA POPOLNOMA PRAVNO VELJAVNO. Toda oblasti jih kljub temu preganjajo in razpuščajo!?! Precej naših društev je tudi takih, ki so dobila od italijanskega oblasti pozitivni odgovor. »Visto ed approvato« (videli in odobrili), stoji na originalnih pravilih, ki so bila potrjena že od avstrijskega oblasti. Toda GORIŠKA PODPREFEKTURA NI PRIZANESLA NITI TEM DRUŠTVOM, KI JIH JE ITALIJSKO OBLASTVO priznalo že od leta 1922. Gospodje, ali se ne čudite lastnim ukrepom, ko ne spoštujete niti »visto ed approvato« prejšnjih oblastnikov!?!

Društva, ki so vložila v letu 1923 in 1924 prošnjo za odobritev pravil so prejela odklonilen odgovor, ki je iz pravnega in političnega stališča zelo znamenit. Odgovor se je v vseh teh slučajih glasil: »USTANOVITELJI NE NUDIJO DOVOLJNO JAMSTVA, DA BODO DELOVALI V MEJAH DRUŠTVENIH PRAVIL, ZATO SE USTANOVITEV DRUŠTVA PREPOVEDUJE.« Kje na celem svetu najdete jurista, ki bi iz pravnega stališča opravičil vaš odgovor!? Kako vi veste, da se ne bodo ustanovitelji dr-

žali v svojem delovanju društvenih pravil, še predno so mogli započeti z društvenim delovanjem!? Če je v vas vsaj trohica pravnega čuta potem je vaša dolžnost, ki jo vam narekuje avstr. dr. zakon, da vzamete prošnjo za odobritev pravil brez vsakega ugovora kratko malo NA ZNANJE ali pa da PREPOVEDATE ustanovitev društva. Prepovedati pa smeste samo iz razlogov, ki so V ZAKONU UTEMELJENI — to je, če bi se hotelo ustanoviti društvo, KI BI ZASLEDOVALO CILJE, KI SO PO OBSTOJEČIH ZAKONIH PROTIDRŽAVNI. To je črka in duh avstr. dr. zakona. Mi se ostrije avstr. društvenega zakona ne bojimo in pred njim nas ni strah. SLOVENCIM SMO CELO V POKOJNI AVSTRIJI USTANOVILI RAVNO NA PODLAGI TEGA ZAKONA

NA TISOČE

NAJRAZLIČNEJSIH KULTURNIH, GOSPODARSKIH IN POLITIČNIH DRUŠTEV.

PRAVNA NICEVNOST VAŠEGA ODGOVORA.

Znameniti odgovor, ki ga dajete našim društvom, ko vas zaprosijo za odobritev društvenih pravil ne temelji na nobenem pravnem razlogu in je radi tega že sam na sebi protizakonit. V svojem odgovoru že predpostavljate (presumirate), da so naši fantje in naša dekleta, naši mečje in naše žene, da so goriški Slovenci le družba puntarjev in protidržavnih elementov. To pa bi morali vi šele pred sodnijo dokazati. Vi pa ne daste niti prilike društvnikom, da bi prekoračili društveni delokrog, ki jim ga predpisujejo pravila. Če smo družba puntarjev in protidržavnih elementov, postavite nas pred sodni stol. Z MIRNO VEŠTJO PA TRDINO, DA VI TEGA NE BOSTE STORILI, KER SE CELO SAMI ČUDITE, KAKO JE MOGOČE, DA SE GORIŠKI SLOVENCIM S TAKO ŽILAVOSTJO IN VSTRAJNOSTJO DRŽE POVSOD IN VSELEJ LE ZAKONITE BORBE.

MI NE UKLONIMO SVOJEGA DUHA IN SVOJEGA ZNAČAJA.

Marsikdo bi mogoče mislil in želel, da bi goriški Slovenci prekoračili mejo zakonite borbe ter se vrgli v narečje protidržavnega delovanja. Utemeljeval bi to misel in želel trditvi, češ, vsestransko življenje slovenske narodne manjšine je vezano v sevražne verige. Njihove kulturne in gospodarske energije se ne morejo razviti vsled neprijaznega obroča, ki ga oblastva vsak dan bolj tesno vežejo okoli slovenskega življa v državi. TAKIH MISLI IN ŽELJ V TABGRU SLOVANOV NI V NAS POLJE ŽIVLJENJE VERE V ZMAGO

PRAVICE IN ČLOVESKEGA DOSTOJANSTVA.

Te dobrine, ki so last človeštva, ne poznajo in ne smejo poznati ne državnih in ne narodnih mej.

POLITIČEN POMEN VAŠEGA ZNAMENITEGA ODGOVORA.

Vaš odgovor si more vsakdo tol-

mačiti le politično. Pravno bi bil utemeljen le v slučaju, če bi v italijanski zakonodaji obstojal zakon, ki bi prepovedal ustanovitev slovenskega izobraževalnega društva sploh. Vaše stališče nasproti Slovincem je politično in ne pravno zato vam tudi kličemo: NE BODITE DVOREZNI.

Možato priznajete: nam ni mar ne avstrijski, ne italijanski zakon; mi se za zakon sploh ne menimo — marveč mi hočemo vsa slovenska izobraževalna društva ukiniti samo zato, ker jih hočemo zatreti in ker zato, ker nam to kaže.

MI ODGOVARJAMO.

Družabnost in društveno življenje je eden izmed naravnih temeljev vsega duševnega življenja Slovencev. V družbi in društvu živijo sicer vsi narodi, toda pri Slovincih je ta temelj neprimerno visoko razvit. Tej naši trditvi je dokaz, da so imeli in imajo ravno Slovenci najbolj vsestransko razvito ljudsko organizacijo.

NARAVNI TEMELJI SE PA NE MOREJO NIKDAR IN Z NOBENO SILO ZATRETI. To lepo dokazuje francoski dušeslovec Gustav Le Bon v svoji knjigi: Psihologija narodov. Zato vam kličemo: Če ne bo moglo naše društvo delovati v društveni sobi in v društveni dvorani, bo živele v slovenski dražini, v slovenski hiši, pri slovenskem ognjišču, na slovenski cesti, na slovenski planini, v slovenskem gozdu. To društveno življenje in delovanje bo mnogo bolj živahno in plodonosno, ker bomo v večnem in trdnem stiku združeni v živi ljubezni s slovensko naravo in s slovensko zemljo. Naše gibčnosti, naše odporne sile, naše vstrajnosti in žilavosti v delu ne boste uklonili nikdar. Slovenci ne poznamo obupa in uklonitve duha. Preveč smo narod, ki zida vse svoje življenje na pravice. Zato trdimo in neomajno verujemo: Pravica bo zmagala in ž njo bomo zmagali mi. Mi z veseljem vslikamo: Ako je Bog z nami, ki je večna in popolna Pravica, kdo bo zoper nas!?!

NE BEGAJTE LJUDI!

Opozarjamo poštne uradnike in zlasti vse občinske komisarje, da ne tresijo med našim ljudstvom napačne vesti, češ da nimajo italijanski državljani, ki bivajo začasno v Jugoslaviji, pravice do zamenjave denarja, ki so ga naložili pri dunajski poštni hranilnici. Pač pa imajo to pravico ital. državljani, ki so naseljeni v N. Avstriji, v Češko-Slovaški in v drugih državah.

Pravice do zamenjave terjatev nasproti dunajski poštni hranilnici imajo vsi italijanski državljani, ki bivajo v kraljestvu ali pa v drugih državah. Tudi Jugoslavija ni izvzeta.

Ako bi našim ljudem delali od ene ali druge strani pri izvrševanju predpisov za prijavljanje terjatev, nasproti dunajski poštni hranilnici kakšne sitnosti, naj se vse krivične slučaje sporoči tajništvu Kmetijske-delavske zveze v Gorici. Še boljše je, da se prizadeti zglasijo osebno.

Kaj se godi po svetu?

Zadnji dnevi so v svetovni politiki zelo važni, brezdvomno lahko rečemo — zgodovinski. Sporazum med našo državo in Jugoslavijo, nastop Makdonaldovega ministr. na Angleškem, smrt Ljenina, razpust zbornice in razpis novih volitev v Italiji, so gotovo dogodki, ki bodo svetovno politiko v marsičem usmerili na nova pota.

Italijanska zbornica razpuščena.

Novo volitve razpisane.

Še par dni prej kakor se je splošno pričakovalo, je izšel kraljevi dekret, s katerim je poslanska zbornica razpuščena in razpisane nove volitve. V petek dne 25. t. m. je izšel kraljevi odlok, ki kratko določa:

Točka 1.: Poslanska zbornica je razpuščena.

Točka 2.: Volitve poslancev v novo zbornico se bodo vršile 6. aprila 1923.

Točka 3.: Senat in nova zbornica se zbereta dne 24. maja 1923 k zasedanju.

Stojimo tedaj pred novimi državnozbornimi volitvami.

Vsakega našinec gotovo najbolj zanima vprašanje: kako bomo šli mi Jugoslovani v volilni boj? O tem danes ne moremo poročati še ničesar. Velja ono, kar smo rekli zadnjič. Tudi o domnevanem nastopanju raznih italijanskih strank smo že zadnjič obsirno poročali. Zato naj omenimo danes samo priprave, ki jih je že započela fašistovska stranka.

Fašisti se pripravljajo.

Danes v ponedeljek se vrši v Rimu veliko zborovanje fašistovske stranke. Zbrani bodo vsi voditelji: ministri, podministri, poslanci, senatorji, fašistovski župani večjih mest, pokrajinski politični tajniki, generali narodne milice i. t. d. skupno prilično 800 oseb. Min. predsednik ima velik programatični govor, v katerem bo podal podlage, na katerih gre fašistovska stranka v volilni boj. Po Mussolinijevem govoru bo izvoljen danes strankin volilni odbor. V odbor bo imenovanih 32 odličnih oseb, iz vsakega volilnega okrožja — v celi državi je kakor znano 16 volilnih okrožij — po dva. V odbor pridejo samo take osebe, ki ne mislijo kandidirati, tedaj v prvi vrsti senatorji in če teh ni, drugi odličnjaki, ki se ne nameravajo potegovati za sedež v poslanski zbornici. Poleg teh 32 pokrajinskih zastopnikov bodo v tem odboru tudi zastopniki strankinega vodstva in vlade.

Delo tega odbora, iz katerega bo najbrže izvoljen še petčlanski izvršilni odbor, bo, sestaviti kandidatno listo. To delo bo trajalo skoro ves mesec februar. Ker morajo biti kandidatne liste predložene oblastvu najmanj 40 dni pred dnevom volitev, se mora to zgoditi, ker je dan volitev določen na 6. aprila, dne 26. februarja.

Kakor smo že pisali, ne misli fašistovska stranka kandidirati samo strogih fašistov, ki so v stranko vpisani, temveč tudi večje število takih oseb, ki so fašizmu naklonjene. Govori se, da bo na vladni listi prilično 230 fašistov in 120 zastopnikov onih strank, ki jim stoji blizu.

Sporazum med Italijo in Jugoslavijo - podpisan.

Včeraj v nedeljo je bil sporazum med Italijo in Jugoslavijo v Rimu

slovesno podpisan. Od jugoslovanske strani sta ga podpisala min. preds. Pašič in min. zun. zadev Ninčič, ki sta, kakor smo zadnjič poročali, dne 24. t. m. odpotovala iz Belgrada v Rim.

Ker je italijanska javnost brez izjeme sporazum toplo pozdravila, je umevno, da je bil tudi sprejem jugoslovanskih ministrov nadvse slovesen in bleščeč.

Z ministri so potovale v Rim — na posebno vabilo Mussolinija — tudi njihove soproge in seveda veliko spremstvo. Do meje v Postojni jim je prišel nasproti znani general Bodrero, ki je vodil pogajanja med Belgradom in Rimom. Z njim je prišel jugoslovanski poslanik v Rimu Antonijevič in v Trstu se jima je pridružil še tržaški prefekt Crispo-Moncada, ki je v Postojni pozdravil jugoslovansko odposlanstvo v imenu vlade. Postojnska postaja je bila praznično okrašena. Na pročelju sta bili sliki obeh vladarjev in poleg italijanskih so višele na poslopju tudi jugoslovanske zastave.

Sprejem v Trstu je bil tudi zelo sijajen. Vsa oblastva so pričakovala na kolodvoru posebni vlak, katerega je dala jugoslovanskim ministrom na razpolago italijanska vlada.

V petek okrog poldneva je prispela jugoslovanska delegacija v Rim. Tu je bil sprejem seveda najveličastnejši. Na kolodvoru je pričakoval odposlanca min. pred. Mussolini na čelu mnogoštevilnih vladnih, občinskih, vojaških, fašistovskih in drugih odličnjakov. Kako je bilo g. Pašiču pri srečanju, ko se je rokoval z raznimi fašistovskimi voditelji, ki so povzročili našemu ljudstvu v Italiji že toliko gorja, ne vemo.

V petek zvečer je pogostil jugoslovanske zastopnike italijanski kralj. Tudi ostale dneve so se vršile številne bleščeče pojedine in je skušala italijanska prestolnica tudi v vsakem drugem oziru dati duška svojemu veselju nad doseženim sporazumom.

Besedilo sporazuma.

Besedilo sporazuma nam trenutno še ni znano. Ker je bila včeraj nedelja, nam do sedaj, ko to pišemo, še ni bilo mogoče izvedeti, kako se glasi zgodovinska listina.

Gotovo pa je, da ne bo prišlo do nobenih teritorialnih sprememb ne pri Postojni, ne pri Cerknem in ne pri Idriji. Vesti, ki so jih o teritorialnih spremembah širili razni listi, je odločno zanikala uradna Stefani. — Sicer pa tudi ne znano, če bo takoj in v celoti objavljena. Naj posnamemo radi zanimivosti del izjave, ki jo je podal v petek 25. t. m. jugoslovanski min. Ninčič rimskim časnikarjem:

»Priateljska pogodba med Italijo in Jugoslavijo je sestavljena in točno pregledana v vseh njenih točkah. Ne preostaja drugega kakor da dobi podpise. Tudi sporazum glede Reke je takorekoč zaključen: urediti je treba samo še par manjših vprašanj glede podrobnosti. Najbrže pa še tekom današnjega dne ali najpozneje do nedelje, bo zaključen v vseh podrobnostih.«

Glede opozicije v jugoslovanskem parlamentu je Ninčič izjavil:

»Govoril sem z mnogimi voditelji opozicije in večina od njih se je izrekla odobrujoče glede dogovora, če prav ga v podrobnostih niso poznali.«

Glede min. pred. Mussolinija je

rekel Ninčič, da je imel že pri prvem srečanju z njim trdno in globoko prepričanje, da goji on v svojem srcu polno zaupanje, da se bo dosegel med Italijo in Jugoslavijo sporazum kljub raznim težkočam in alarmantnim vestem, ki so se včasih širile po evropski javnosti.

Vzroki da je prišlo do sporazuma.

V ljubljanskem »Slovencu« priobčuje o zgornjem vprašanju vsekar dober poznavalec zunanje-političnega položaja Italije in Evrope sploh zanimiv in tehten članek, ki ga v informacijo čitateljev priobčujemo v daljšem izvlečku:

Italia osamljena.

»Trozveza je prinašala Italiji v političnem in gospodarskem oziru veliko večje ugodnosti ter jo veliko bolj varovala pred presenečenji nego jo varuje velika antanta, katera se zdaj vrhete od dne do dne bolj rahlja in se je izpremenila v brezobzirni konkurenčni boj za premoč v Evropi. Italija je po svetovni vojni v zunanje-političnem oziru navezala velikobolj nase nego pred vojno. Mussolini, katerega se v tem oziru ne more odreka ti ostrega pogleda in smisla za dejanske razmere, je vse svoje sile zastavil za to, da Italijo postavi na lastne noge. On si išče prijateljev, kjer jih le more dobiti in skuša francosko-angleško tekmovalstvo izrabiti v svoj prid. Kajti zanesti se ne more niti na Francijo niti na Anglijo.

Antantne obljube.

Za to jasno govore vsa dejstva po svetovni vojni. Za pomoč veliki antanti se je Italiji v londonski pogodbi priznala severna Dalmacija s celokupnim otočjem, se je priznala pretežnost italijanskega vpliva v Albaniji in posest Valone, z eno besedo gospodstvo nad obema obalima Jadranskega morja; Reka, ki bi bila Srbiji ostala, bi bila s tem precej paralizirana. Londonska pogodba pa je Italiji obljubila tudi kompenzacije na račun porazdeljene Turčije. Od vsega tega je Italiji po pariškem miru v primeri z njenimi aspiracijami malo ostalo.

V pogodbi v St. Jean de Maurienne 1917. leta se je Italiji obljubila Smirna, Konia in Adalia. Toda Anglija je nagovorila starega tekmeča Italije, Grčijo, da se je polastila anatolske obali. Italija si je morala l. 1919. od Grčije izgovoriti zgolj dva otoka Dodekanezosa. Ko pa je zdaj zmagala Turčija, so prešle te interesne sfere v turške roke in Italija je morala zopet napraviti vesel obraz k žalostnemu dejstvu.

Položaj Italije.

Italijo veže z veliko antanto v celoti zgolj 10 odstotkov od nemške odškodnine in garancija za njeno posest v južnih Tirolah; slovensko Primorje ji garantiramo samo mi. Italija bi morala veliko antanto, ki je itak samočasna tvorba brez vsakih medsebojnih garancij (kajti vse prej omenjene garancije so samo od dobre volje odvisne), zamenjati s trdno politično-vojaško zvezo. Francija bi bila pripravljena se z Italijo trdneje zvezati; l. 1922. je bilo o tem resno govora. Toda Italiji taka zveza premalo nudi in ji v Sredozemskem morju bolj veže roke nego pa podpira njene težnje. Italija ne more preboleti, da se črta Toulon-Biserta-Beirut nahaja v francoski posesti in tvori na jugu okoli nje obroč, kakor ga tvorijo na severu (ako ne vpoštevamo Avstrije), Jugoslavija, Albanija in Grčija. Zato v Italiji prevladuje anglofilska struja in tudi Mussoli-

ni se nagiba k njej, kar je našlo izraza v zvezi s Španijo, ki je bila najbrže od angleške strani naročena. Vendar pa ta zveza nima prevelikega pomena, vsaj zaenkrat ne, ko Španija ne predstavlja nobene resne opasnosti za Francijo. Pa tudi z Anglijo ne gre tako gladko. Potem ko je Francija a l. mine odklonila odstop dela tuniškega ozemlja, ki meji na Libijo, se je Italija obrnila na Anglijo za nadomestilo na račun Sudana, da dobi dobro pristanišče in izkoristi položaj svoje kolonije, ki je pravzaprav brez vsake vrednosti, ker se je karavanske ceste izogibljajo. Toda Anglija se pač pogaja, toda afriški domačini sami nočejo o kakšnem prehodu iz angleške v italijansko oblast ničesar slišati in Anglija se rajši zameri Italiji nego muslimanom.«

Makdonald hoče hoditi po novih poteh.

Kakor pravijo poročila, je bil prvi dan Makdonaldovega vladanja izreden in je pokazal, da je zapihal drug veter. Novi min. predsednik angleški se je vrgel z vso vneto na delo. Prišel je ob nenavadno zgodnji uri na zunanje ministrstvo, ki ga je prevzel sam. Med uradnim štvom je vzbudil ta njegov korak nemalo začudenje in presenečenje, kajti prejšnji zunanji minister lord Curzon je delal večinoma po noči.

Eden njegovih prvih ukrepov je bil, da je stopil v stik z rusko vlado in takoj imenoval za Moskvo angleškega poslanika. Tudi z nemškimi poslanstvom je iskal takoj zveze in imenoval za Berlin novega poslanika.

8 rudarjev - ministrov.

Makdonald je svojo vlado že sestavil. Šteje okrog 40 ministrov in podministrov. Zanimivo je, da je med njimi 8 bivših rudarjev, ki so svoj čas s pikonom in lopato delali v rudnikih. Tudi v ostalem je sestava kabineta prav značilna. V njeni sede razun bivših rudarjev trije bivši državni uradniki, dva učitelja, 1 železniški strojnik in dva tkalca. Tudi brivca imajo; je podministef za Škotsko.

Vsi ti ministri in podministri pa delajo s polno paro. Uradništvo je sicer nekam začudeno, toda ker vidi, da napreduje delo točno, smotreno in brez zapletljajev, občuduje novo moč in se je vdalo v novi sistem.

MESTNE NOVICE

OBCINSKE VOLITVE

ki se bodo vršile 17. febr. obetajo biti zelo mirne. Kakor vse kaže, bo samo ena kandidatna lista - fašistovska. Nobena druga italijanska stranka se ne upa stopiti na junaški mejdan in prepuščajo vsi lahkega sreča — četudi mogoče v srečo godrnjajo — goriško mesto fašistovski vladi. Tudi sobotna »La Voce« ima uvodnik, ki cika na to. Ker se v tem uvodniku pojejo slavospevi tukajšnjemu političnemu tajniku fašistov odv. Caprara, se zdi, da bo ob bodoči goriški župan. Ali Goričani rešijo nobenega domačega sposobnega moža?

KOMAJ STA UTEKLI SMRTI.

Osemdesetletna Katarina Giuliana, mati slaščičarja v Gosposki ulici, imela 4-letna vnukinja sta bili v petek popoldne v kuhinju. Iz neznanih vzrokov so se začeli razvijati iz štedilnika strupeni plini, vsled katerih sta se obnesvestili. Po golem slučaju je prišlo nekdo domačih v kuhinjo in je našel starko in otroka onesveščena na tleh. Poklicali so zdravnika dr. Jakonciča, kateremu se je posrečilo po več kot polurnem trudu spraviti ju zopet življenju.

POSKUSEN VLKOM.

noči od torka na sredo so nezmani čineci vdrli v Zadružno tiskarno in spravili na železno blagajno v pripravi. Navrtali so vratca blagajne s mi luknjami, toda ves trud je bil nan, ker je bila blagajna pretrda. In jbrže tudi niso bili navihanci na ku tatinske umetnosti. Spopolnite se aj za bodočnost v svoji stroki.

ARETIRAN NEPOSTENJAK.

Pred kratkim smo svarili ljudi, naj

se varujejo dveh elegantno oblečenih mladeničev, ki se klatijo po okolici, se predstavljajo kot zastopniki zavarovalnih družb in izvabljajo ljudem denar. Enega je sedaj aretirala goriška policija. Imenuje se Jakob Hadolin in je doma od Sv. Križa pri Cerknem.

SPLOŠNO SLOV. ŽENSKO DRUŠTVO V GORICI.

bo imelo v četrtek dne 31. t. m. odboro vo sejo. Prosimo, da se seje vdeležijo vse odbornice.

BODREZ PRI KANALU.

Pred dobrim tednom se je zgodila pri nas grozna nesreča. Tukajšnji mladenič Al. Skodnik je čistil polje ter pri tem našel tudi granato. Da bi preprečil kakšno nesrečo jo je hotel pahnuti v bližnji potok. Toda človek obratno, Bog obrne. Ko se je dotaknil granate, je ista razpočila in ga grozovito razmesarila. Odtrgala mu je nogo pod kolenom, odnesla kos roke in mu prizadajala težke rano na glavi. Kljub tem težkim ranam fant ni izgubil zavesti in je zlezal po grivi kakih 200 m daleč do bližnje ceste. Od tam je z znamenji in klici priklical pomoč. Telefonično pozvani goriški Zeleni križ je potem nesrečnega mladeniča, ki smo ga vsi radi imeli, prepeljal z rešilnim avtomobilom v goriško bolnišnico. Pri operaciji je bil pri popolni zavesti in je kmalu nato poprašal po domačih razmerah. Upanje je, da okreva, kar mu tudi želimo.

V četrtek dne 24. t. m. zjutraj se je v tukajšnji bližini zopet zgodila težka nesreča z vojnim strelivom. Neki italijanski delavec, ki je bil zaposlen pri zbiranju vojnega materiala ni prišel h kosilu. Tovariši so ga šli iskat, a so v svojo grozo našli samo še dele njegovega telesa, razmešene na vse strani. Nesrečnej je imel gotovo opravka s kakšnim razstrelivom, ki je razpočilo in ga naravnost raztrgalo.

IZ IDRIJE.

Življenje v našem mestu je od dneva do dneva bolj žalostno. Zelo nas tarejo skrbi za gospodarski obstanek. Uprava našega rudnika je odpustila v zadnjem času 26 uradnikov in poduradnikov. Do danes je pri nas 500 brezposelnih; sami mladi, krepki fantje, ki ne morejo dobiti dela. Samo dobre volje bi bilo treba na merodajni strani in vsi brezposelni bi lahko bili priskrbljeni z delom in kruhom. Brezposelni so sinovi očetov, ki so izkrvaveli pri delu v rudniku. Delavci, ki niso brezposelni, se bojijo, da bi ne bili odpušteni. Do danes je prišlo v rudnik 16 delavcev iz južnih pokrajin, ki pa niso uporabni za delo v rudniku, ker niso imeli prilike, da bi se mu prilikli. Slovenska Idrija pa se je z rudnikom rodila, z njim živi in če rudnik propade, izumrje tudi svetovnoznana Slovenska Idrija. Zato bi bilo priporočljivo in pravično, da skrbi vlada pred vsem za to, da dobijo najprej vsi domačini na domači zemlji delo in kruh.

IZ MEDANE.

Pri nas je umrla pretekli teden 19 let stara deklinja. Bila je delavna članica razpuščenega izobraževalnega društva in vneta cerkvena pevkinja. V petek večer je še prepevala v cerkvi, ko je gospod župnik nesel sv. Popotnico neki stari ženi. Se isto noč je revica umrla vsled božjasti. Pogreb se je vršil v nedeljo ob veliki udeležbi ljudstva iz Medane in iz drugih krajev. Cerkveni zbor ji je zapel pesmi žalostinke na domu in na grobu. Zapravila je 4-mesečno nezakonsko deklico. Oče je zapustil pokojno in hčerke. Odsel je na jug, od koder je prišel. Prej vzorno deklinje je zmamil s sladkimi in prijetnimi besedami. Ko je dosegel svoj cilj, se je izgubil. Se toliko moštosti ni imel, da bi plačal revici porodne stroške in da bi vzdrževal svojega otroka. Pokojno slovensko dekle naj bo svarilen vzgled vsem drugim slov. dekletom, da ne bodo točila solzic, ko bo že prepozno. Pokojna naj počiva v miru! Mi smo ti odpustili, naj ti tudi Bog odpusti.

IZ DORNBERGA.

Tudi v Dornbergu se je vršil nabor kakor drugod. Na naboru nas je bilo 33. Potrjili so 30 fantov. Med drugimi je bil potrjen tudi S. A. Ta „veliki mož“ nas je zapustil pred par dnevi. Odposlali so ga v Tripolis, da bo tam kaj krotil nadležno prebivalstvo. Z njim smo izgubili „snoparja“, ki je slo-

vel vsled svojih „batin“ po celi občini in še daleč naokoli. Bil je zelo močan in bali so se ga vsi. On je bil edini, ki je v zadnjem času „brani“ našo občino pred vsemi napadi, ki so ji pretili. Ni čudno, da so v njegovo čast prijatelji, ki so mu podobni, prepevali zadnje večere njemu drage himne. Naš Dornberg je z njim vred zapustil tudi njegov dobri tovariš J. C., ki jo je pa mahnil v Ameriko. Želimo, da ostane eden za vedno v Tripolisu, drugi pa v Ameriki.

LISTNICA UREDNISTVA.

Drežnica: Naznanilo o prireditvi prejeti za zadnjo številko prepozno. Ravnotako od Sv. Lucije.

Gospodarstvo.

Zopetna omejitev izseljevanja v Zedinjene države.

L. 1921 in sicer dne 18. maja je bil sprejet v ameriskem senatu zakon, s katerim je bilo določeno, koliko pripadnikov posameznih držav se more letno izseliti v Združene države. Te številke za posamezne države so:

Anglija 77.342; Nemčija 67.007; Francija 5.729; Norveška 12.202; Danska 5.619; Švedska 20.042; Poljska 21.076; Vshod. Galicija 5.786; Avstrija 7.451; Jugoslavija 6.426; Češka 14.557; Ogrska 5.638; Italija 42.057.

Proti večjemu priseljevanju delavnih sil so predvsem delavski krogi, ker se boje, da bi novi izseljenci vplivali na znižanje plač. Za večje priseljevanje so pa predvsem kapitalisti, sploh podjetniki, ki bi pa hoteli plače znižati.

Popolnoma drugega naziranja pa je večina Ameriškega naroda, ki hoče, da se priselijo predvsem pripadniki onih narodov, ki se kmalu naturalizirajo, to se pravi, po amerikanijo. Ta struja ima pred seboj en gotov cilj in sicer ta, da se ustvari iz Zedinjenih držav enoten tip naroda, da bo Amerika last Amerikancev, ne pa raznih narodov, ki bodo v Ameriki pridobljene kapitale pošiljali izven Amerike. Ti Ameriški nacionalisti pridobivajo vedno bolj na moči in njihov vpliv postaja vedno očitnejši tudi v merodajnih krogih. Vplivu ameriških nacionalistov imamo tudi zahvaliti najnovjši načrt kako naj se določi, koliko izseljencev naj se pripusti letno v Zedinjene države iz posameznih držav. Načrt predvideva sledeča števila:

Anglija 125.316; Nemčija 102.854; Francija 8.228; Norveško 13.308; Švedska 19.522; Poljska 10.712; Galicija 2.140; Avstrija 2.606; Jugoslavija 2.112; Češka 4.462; Ogrska 1.348; Italija 8.244.

Ako primerjamo te številke z zgornjimi, tedaj vidimo jasno, da si žele Amerikanci priseljencev predvsem iz Anglije, Nemčije, Francije, Norveške, Danske in Švedske, to je iz bogatejših in kulturnejših držav, dočim ne marajo pa priseljencev iz slabše stoječih držav. Očividno so s tem načrtom najbolj pritisnjeni Slovani in Italijani.

Načrt o tako spremenjeni kvoti priseljencev — preračunan po številu priseljencev v l. 1890 — je bil predložen ameriskemu senatu v pretres dne 5. decembra 1923, odločitev pa pade v kratkem. Ker je ta načrt predložil senator Johnson, ga imenujejo kratko »načrt Johnson«.

Največ hrupa je povzročil ta novi načrt v Italiji, kjer pišejo vsi časopisi o tem. Mussolini in italijanski diplomatski zastopi v inozemstvu, posebno pa v Ameriki, delujejo na to, da bi ta načrt ne

DNEVNE VESTI

Po Ljeningovi smrti.

Prenos Ljeningovega trupla iz sanatorija v vasi Gorky v bližini Moskve, kjer je umrl, v prestolico, kjer je bil tem polčen na pare v palači stotnih organizacij, se je izvršil z velikim sijajem. Truplo so zavili v rudečo stavo in so ga potem nesli glavni čitelj boljševizma kot Krassin, Kamenev i. dr. na par kilometrov oddalno postajo.

Ko je prispel vlak, ki je bil ves v črni, v Moskvo, je bil v znamenje žanji ukinjen ves promet. Med velikim spremstvom in nepreglednimi množicami gledalcev, se je potem pokal sprevod v zgoraj označeno mesto.

Pogreb se je vršil včeraj v nedeljo. Teležili so se ga tudi zastopniki raznih držav, ki so v Moskvi.

LJENINOVA BOLEZEN.

Neki profesor, ki je Ljeninga zdravil, izjavil, da je nastopila smrt vsled čeno razvitega zvapnjena žil in led motenja žil odvodnic v možganih; pridružila se je še kap na možgane, ki je povzročila otrpnenje polovice telesa in mu je vzela govor. Bolezen bila deloma podedovana, kajti tudi je umrl približno enako star na o slični bolezni.

KDO BO NJEGOV NASLEDNIK.

Neki časnikar je vprašal visokega ševiškega uradnika, kaj misli glede naslednika Ljeningovega. Ta je odgovoril tako-le: „Prepričan sem, da bomo prali najti srednjo pot. Mi ne bomo enovali nikakega naslednika Ljeninga kot predsednika sveta ljudskih kosarjev, vseruskega sovjetskega kongresa in kongresa za delo in obrambo mesto bomo razdelili v tri različna mesta in sicer: 1.) predsednik sveta ljudskih komisarjev, ki je nekak miniški predsednik po vašem vzorcu, bo imenjen; 2. predsednik vseruskega kongresa, ki odgovarja vašemu predsedniku zbornice, bo Stalin; 3.) predsednik sveta za delo in državno bram-

bo bo. Rybov. Na ta način se ne bo nobena izmed teh treh osebnosti mogla preveč izpostavljati in Lenin bo lahko še nadalje živel kot vodja sovjetov.

TROCKY OB LJENINOVI SMRTI.

Trockega je dohitela vest o smrti svojega sobojevnika na Krimu, kjer se zdravi. Napisal je v neki časopis takoj žalni članek, v katerem med drugim pravi: „Se le po letih bo svet spoznal, kakšna osebnost je bil pokojni Ljening. Njegovo delo se ni zaključeno. Pot do končnega cilja je dolga in polna ovir.“

SMRTNA KOSA.

V soboto zvečer dne 26. t. m. je umrla v Gorici v svoji vili na Solkanski cesti gospa Marija Tonkli, rojena Lenassi, vdova po pokojnem narodnem odvetniku dr. Nikolaju Tonkliju, bratu nekdanjega državnega in dež. posl. dr. Jos. Tonklija im natj goriškega odvetnika dr. N. Tonklija. Bila je vzorna mati in plemenita žena.

Pokoju njeni duši! Preostalim sožalje!

IZPLAČEVANJE VOJNE ODSKODNINE HOČEJO POSPEŠITI.

Iz Rima poročajo uradno, da je finančni minister odposlal k finančnim uradom v nove pokrajine 50 uradnikov, da se pospeši izplačevanje in likvidacija vojne odškodnine. Dvomimo, da bo ta ukrep dosegel svoj namen, kajti novoprideljeni uradniki ne bodo razumeli večine prebivalstva. Zakaj so vrgli mnogo prejšnjih, izvežbanih nameščencev na cesto?!

6 MILIJONOV - BREZPOSELNIH V NEMČIJI.

V Nemčiji je 3 do 4 milijone brezposelnih, ki dobivajo državno podporo in okrog 2 milijona brezposelnih, ki nimajo pravice do podpore. Žalostno!

LOVSKI BLAGOR.

V lovu občin Deskle in Grgar so vstrelili v ravnokar minuli letošnji lovski dobi 30 srn in srnjakov, obilo zajcev ter jerebic in katornov. Bil je pravi lovski blagor in včasih tudi dober lovski tek.

Kaj je novega na deželi.

NEMSKI RUT.

(Cloveške žrtve pod plazom.)
Dne 24. t. m. so se nahajali na Stržiplanini: Franc Leban (Kavčev) 6 decev poročen in z njim trije mladeniči, vsi Nemškorutarji. Leban je nesel ččo volne tkat v Jugoslavijo. Nobe ni bil prav voljan iti „čez hrib“, če bi so šli tod že velikokrat. Prebredli bili pod vrhom velik zamet in malo živali. „Sedaj smo dobri“, so si de. Le nekaj je manjkalo do vrha, r se jim jame meliti sneg pod no in začela se je strašna voznja v lino. Sneg je šel z njimi vred v do o vedno hitreje. Franc Leban in I Stendler sta bila sredi plaza in alu zglubljena. Nekega bolj šibkega ndeniča je vrglo v stran v dolino d drevje in so ga potem finanearji ompljeno nogo napol zmrzlega sprali na varno. Reveža so hitro spravili

v Gorico.

Nekega drugega je držalo le bolj na vrhu. V nižini se je polagoma izkopal iz snega in vleklo do Stržišča. Kako je z njim ne vemo, ker leži. Ze pred poldnem se je bilo zbralo kakih 70 fantov in mož, ki so začeli kopati plaz in našli mrliča: Fr. Leban-a in Janeza Stendlerja z zlomljenima hrbtenicama in zelo razmesarjena. G. fin. brigadir je vedno krepko pomagal in vodil rešilno akcijo. Oh, škoda je dati življenje za par lir! Mladina, zmanjšaj svoje potrebe, potem ne bo treba v take nevarnosti. Nemškorutar.

IZ OPATJEGASELA.

Naše bralno in pevsko društvo „Kras“ je imelo prošle nedelje svoj občni zbor, na katerem si je izvolilo nov odbor. Novem odboru želimo obilo sreče.

obveljal. Naša vlada skuša na vso moč najti nove države, kamor bi mogla usmeriti svoje izseljence, ker je izseljeniško vprašanje za Italijo najvažnejše življensko vprašanje. Italijanski izseljenci so pred vojno pošiljali domov težke milijone prihrankov in edino s temi prihranki je mogla Italija vzdržati

plačilno moč lire.

Načrt Johnson skrčuje število Italijanov, ki se morejo priseliti v Zedinjene države od 42.057 na 8.244, torej niti ne na eno petino. Ze zdaj je skoraj nemogoče dobiti potni list za Zedinjene države, kaj pa potem?

Kot rečeno, odločitev še ni padla

a bo padla v par mesecih. Italijanski časopisi pravijo, da bo Italija izvajala napram Zedinjenim državam represalije, ako bo sprejet načrt Johnson, in sicer na ta način, da ne bo Italija več kupovala v Zedinjenih državah pšenice, katere je kupila letno za več stotin milijonov lir.

R.

Tužnim srcem naznanjam vsem sorodnikom in znancem, da je včeraj zvečer po dolgi bolezni, previdena s sv. zakramenti mirno v Gospodu zaspala moja preljuba mati

Marija vd. Tonkli, rojena Lenassi

v 61. letu starosti.

Pogreb se bo vršil v ponedeljek ob 3 uri popoldne od lastne hiše v Gorici v cerkev Sv. Ivana in od tod na pokopališče.

V Gorici dne 27. januarja 1924.

Žalujoči sin Nikolaj.

NAZNANILO IN ZAHVALA.

S potrjim srcem naznanjamo, da je naša ljubljena mati

ANTONIJA VODOPIVEC

po kratki in mučni bolezni in po sprejetih sv. zakramentih v Gospodu zaspala dne 23 t. m. v Kamnjah št. 87. v svojem 59. letu.

Izrekamo zahvalo čč. gg. duhovnikom, vsem bližnjim in daljnim sorodnikom ter sosedom za trud in obilno udeležbo pri pogrebu.

Kamnje, dne 26. jan. 1924.

Žalujoči: oče oz. soprog in otroci: Stanko, Maks, Franc, Friderika, Alberta in Alojzija.

VABILO

Hranilnica in posojilnica Biljana-Medana reg. zadruga z neomejeno zavezo vabi svoje člane na redni občni zbor, ki se bo vršil dne 10. februarja t. l. ob 15 $\frac{1}{2}$ (3 $\frac{1}{2}$) popoldne na Dobrovem v nekdanji posojilniški sobi.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za leto 1922.
3. Volitev načelstva in nadzorstva.
4. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor bil nesklepčen radi pičlega števila članov se bo vršil isti dan, na istem prostoru ob 4 $\frac{1}{2}$ drugi občni zbor, ki bo sklepčen neglede na število navzočih članov.

Radi selitve je na prodaj lepa hiša z gostilno, trafiko, velikim vrtom, sadonosnikom, eno njivo zemlje in travnik, skupno 2 joha zemlje na lepem prostornem kraju. Cena po dogovoru. Natančneje se izve pri Karolu Kastelciu, mlinarju v Oplotnici pri Konjicah, Štajersko.

STEDILNIK (SPARCHERT) po ceni je na prodaj. — Naslov pri upravi lista.

Kmetovalci pozor!

V svrhu reklame, bode podpisana tvrdka razprodajala od 25. januarja do 29. februarja t. l. eno partijo **PLUŠOV** po sledečih cenah:

Obračalni „plug“ EBERHARD, komplet št. 7 in 8 Lit.	350.—
Universalni „ „ „ 7 „ „	300.—
Vrtni ali vinogradni „plug“ BACHER „ 6 „ „	200.—
Osipalnik (spodnji del) „ „ „	90.—
„ komplet MAYFRAT „ „	190.—
Spodnji del Universalnega pluga D8MN (truplo) „ „	150.—

Me zamudite te prilike

Sprejema se naročila za sezono 1924 za SEMENA SVILOPREJK (kavalirju)

M. BREZIGAR IN SIN
GORICA, Via Carducci 19 (v dvorišču — nekđ. Gospodska ul.)

PRODA SE

v bližini CELJA ob progi, 10 minut od postaje

LEPO POSESTVO

31 a površine, 2 hiši z 9 stanovanji, gospodarska poslopja, vse zidano in v zelo dobrem stanju. Hiše se lahko takoj izprazni. Objekt je izredno pripraven za

večjo industrijo

Obsežno prazno stavbišče pripravno za industr. naprave ali 2 vili. Ugodni plačilni pogoji. Pismene ponudbe pod „Priložnost 400.000“ na Aloma Company, Ljubljana.

Beljša družina na deželi išče pošteno služkinjo za vsa hišna dela. Prednost imajo bolj priletne oz. vdove brez otrok. Naslov pove uprava lista.

ZOBOZDRAVNIŠKI ATELJE

ROBERT BERKA

v Gorici - Via Dante št. 4 - v Gorici mnogoletni asistent pri dobroznem zobozdravniku dr. Piklu, sprejema v svojem ateljeju v Gorici Via Dante 4 v jutranjih in popoldanskih urah.

Nov zobozdravnik

specialist za bolezni v ustih in na zobeh

M. U. dr. Lojz Kraigher

z nemškim zobozdravniškim izpitom sprejema za vsa zobozdravniška in zobotehniška dela v Gorici, na Travniku št. 20, I. nadstr.

NOVA KNJIGA

Dr. MIHAEL OPEKA

Vstajenje duše

Petnaest govorov. Stane 8 lit. v zalogi v Knjižarni K. T. D. Gorica - Montova hiša.

„Čevljarska zadruga“ v Mirnu

ne bo več inserirala po listih, ker so njeni „ADRIA ČEVLJI“ najboljša reklama.

NAŠA ZAVAROVALNICA

L' „UNION“

je največji svetovni zavod. Delniški kapital Fr. 20 milijonov, zav. kapitali v veljavi čez 70 milijard Fr. Ustanovlj. 1828.

Generalni z stopnik AVGUST RAVNIK

Gorica, Corso V. E. 28-I.

ZASTOPNIKI SE SE SPREJEMAJO.

Najvišje cene plačam

za kože: lisic, kun, podlasic, zajcev, mačk, veveric, jazbecov i.t.d. i.t.d.

Sprejemam pošne pošiljatve!

- Walter Windspach

Gorica, Via Carducci št. 10

Teod. Hribar (nasl.) - Gorica

CORSO VERDI 32 (hiša Centr. Posoj.)

Velika zaloga češkega platna iz znane tovarne Regenchart & Raymann, vsakovrstno blago za poročence kakor tudi velika izbira moškega in ženskega sukna.

Blago solidno!

Cene zmerne!